

A Honismereti Szövetség elnökségének

1992. december 4-i ülése

Jelen van: 17 fő.

Gécsné Kocsis Márta, a Veszprém megyei honismereti egyesület titkára tájékoztatta az elnökség tagjait a XXI. Országos Honismereti Akadémia előkészületeiről. A javasolt téma: Egyház és társadalom a középkori Magyarországon (Országos és Veszprém megyei vonatkozásban). Az akadémia – témáját tekintve is – előkészítője lehet a nagy évfordulóknak (honfoglalás, államalapítás, ezeréves iskola). Néhány előadás címét fölvezetve javasolta, hogy a témák megvitatása ne szekciókban történjen, hanem plenáris üléseken, az előadásokat követően. A komplex témát egészítene ki a 4–5 tanulmányút, amely egy-egy esemény, évforduló, a tájhoz kötődő személy részletesebb megismerésére is alkalmat adna. Városnézést és kulturális programokat is terveznek. A szállás, az étkezés és az előadások lebonyolítására a középiskolai kollégiumban kerül sor Veszprémbe. Az akadémia tervezett időpontja 1993. június 28.–július 2. Kérte az elnökséget, hogy kapjon a megyei egyesület, illetve a szervezőbizottság megbízatást arra, hogy az elhangzottak alapján át gondolják, részleteiben is kidolgozzák a programtervet, melyet a következő elnökségi ülés elé terjesztenének. E napirend vitáját lezárva az elnökség megszavazta azt a javaslatot, hogy a részvételi díj a mozgalom tagjainak 2000 Ft legyen, a költségek további mintegy 2/3-át a szövetség fizeti, egyéb résztvevők pedig a teljes költséget fizessék.

Bartha Éva ismertette a XX. Országos Honismereti Akadémián megfogalmazódott ajánlásokat, melyek meghatározzák az elnökség munkáját is.

A legtöbb javaslat az *ifjúsággal* kapcsolatban hangzott el:

- minél több gyermeket be kell vonni a honismereti munkába (szakkörök, diákkörök, táborok);
- szükséges velük együtt visszahódítani a pedagógusokat a honismeret számára;
- módszertani segítséget kell nyújtani az ifjúsági korosztályú köröknek, kluboknak (esetleg módszertani pályázat kiírása);
- a megyék honismereti munkásai hangolják össze és segítsék a területükön működő gyermek- és ifjúsági szervezetek munkáját;
- a Honismereti Szövetség hívja össze azokat, akik gyermek- és ifjúsági szervezetekkel foglalkoznak (TKM, Kossuth Szövetség, Hagyományörző Szövetség);
- olyan pályázatot kell kiírni, melynek fő célkitűzése a helyi értékek felkutatása, gyűjtése – mindezt a határon túli magyar gyermekszervezetek bevonásával;
- mindezen feladatok koordinálására a Szövetség hozza létre az ifjúsági munkabizottságot;
- juttasson el a Szövetség a Művelődési és Köznevelési Minisztériumhoz javaslatot arra, hogy a honismeret kapjon markánsabban helyet a nemzeti alaptantervben, kerüljenek be az oktatásba a népi-nemzeti hagyományok;
- a Szövetség képviseltesse magát a tudományos diákkonferenciákon;
- ajánljon föl pályadíjat, működjön közre az egyetemi élet tudományos szerveiben;
- szorgalmazza a Szövetség az 1945 utáni időszak történeti olvasókönyveinek megjelentetését;
- szervezze meg a Szövetség a mozgalom szellemi vetélkedőjét, melynek központi gondolata az 1100. évforduló lenne.

A *honismereti-néprajzi munka* területén szükségesnek tartották a résztvevők, hogy:

– a népművészeti közösségek összetartó erejét jobban ki kell használni szereplési lehetőségek teremtésével (kiállítások, hagyományörzés stb.), másrészt segíteni kell hagyományörző munkájuk szakszerűségét, hatékonyságát;

– szorgalmazza a Szövetség, hogy a pedagógusképzésben kapjanak nagyobb helyet a néphagyományon alapuló művészetek (gyermekjátéktól a tudományos feldolgozásig).

Külön hangsúlyt kapott a *nemzetiségi honismereti* kutató-feldolgozó munka támogatása, melynek érdekében:

- a Szövetség írjon ki külön pályázatot, annak eredményeit publikálja;
- a nemzetiségi munkabizottság dolgozzon ki konkrét elképzelést a nemzetiségi közösségek újjáélesztésére;

– szervezzen tanácskozást a Szövetség a kisebbségi státus kérdésköréről.

Az *egyházi* szerveződések képviselői javasolták, hogy

– ifjúsági és felnőtt kiscsoportjaik segítőszolgálatá váljon ismertebbé a mozgalom körében is;

– kéri, hogy a honismereti akadémiák minden témakörében kapjanak helyet.

A Szövetség figyelmébe ajánlották még a résztvevők

– a honismereti és népfőiskolai mozgalom közös céljait;

– a határon túl élő magyarok aktívabb részvételét a honismereti mozgalomban.

T. Bereczky Ibolya az ajánlásokra reagálva elmondta, hogy Szolnok megyében, a Jászberényi Főiskola közművelődési tanszékén 5 éve folyik néprajzi képzés, mely a hallgatók oklevelében is szerepel, egyúttal múzeumi gyűjteménykezelői minősítést is kapnak. Ennek gyakorlati haszna különösen a Jászországban nagyon nagy. Másik hasonló kezdeményezés a megyében a Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet által indított tanfolyam óvónők számára, ahol gyakorlatban sajátítják el a kézművészek, gyermekjáték-ké-

szítés ismereteit, előadások keretében pedig a néphagyomány stb. területén kapnak elméleti ismereteket. Felhívta a figyelmet arra, hogy 1993 őszén lesz Csete Balázs születésének 100. évfordulója, mely alkalomból Jászkszéren szerveznek konferenciát. Ez a csepeli helytörténeti kutatóival közös ügy, hiszen Csete Balázs kötődik e helyhez is. Javasolta, hogy amennyiben a módszertani pályázat realizálódik, az eredményhirdetésre ez alkalomból kerülhetne sor. A megyei egyesület nevében is egyetértett azzal, hogy a működéshez adott támogatás differenciált legyen, és azt pályázattal lehessen elnyerni.

Szekely György a helytörténeti olvasókönyvekkel kapcsolatban javasolta, hogy a megyék mérjék fel, hol jelent meg már ilyen kiadvány, hol van készülöben. Felhívta a figyelmet azokra a levéltárakban, múzeumokban készült kiadványokra, melyek jó háttéranyagul szolgálhatnak. Különösen sok a pótolnivaló az 1944-ig terjedő időszak társadalmi, egyházi stb. kérdéseiről, hiszen ezekről kevés és egyoldalú az ismeret. Szükségesnek tartja az egyházak történeti bizottságainak képviselőit az elnökségben. Az ifjúsággal kapcsolatban elmondta, hogy azért is nehéz a helyzet, mert azok a különböző formában jelentkező mozgalmak, melyek korábban a honismereti mozgalomhoz kapcsolódtak, most inkább radikális irányba mentek el. De mindenképpen hasznos lenne feltárni pl. az egyetemek bölcsész hallgatóinak különböző köreit, vezetőikkel kibővített elnökségi ülés keretében találkozni is lehetne. Hasznos lenne azokkal a tanszékekkel is kapcsolatot teremteni, melyek profilja beleillik a mozgalom céljaiba. Az évfordulós rendezvényekkel kapcsolatban felhívta a figyelmet a szárszói konferencia 50. évfordulójára, melynek kérdése, megítélése jelenleg bonyolult, a kérdések tisztázása mindenképpen fontos lenne. Emléklést javasolt a Kabai Körrel kapcsolatban, de megfontolandónak tartja a II. világháború hadi eseményeinek 50. évfordulója kapcsán egy külön rendezvény szervezését is, melynek témája lehetne az események népi vonzata (családi levelezés stb.).

Kanyar József Szárszó problematikájának tisztázása céljából lehetségesnek tartana egy, a szövetség által szervezett konferenciát. Az egyházak képviselőit a mozgalomban minél előbb megoldandó feladatnak tartja.

Laczkovits Emőke arra hívta fel a figyelmet, hogy a megyei egyesületeknek – ahol ez még nem így van – hasznos együttműködni a múzeumbarát körökkel, hiszen nagyon sok a közös cél. Veszprém megyében pl. évek óta közösen végzik a háborús emlékek felmérését. Nagyon hasznos lenne, ha az egyesületek megkeresnék azokat az iskolákat, ahol fakultatív formában már folyik honismereti, népfőiskolai továbbképzés.

Szekely András Bertalan egyetért az egyházak képviselőinek bevonásával a honismereti mozgalomban, de célszerűbbnek és a tartalmi munka szempontjából fontosabbnak tartja tevékenységüket a munkabizottságokban. Az évfordulós rendezvények kapcsán jelezte, hogy a határon túli magyarok munkabizottsága Venczel József kutató évfordulójának megünneplésére készül, fölvéve a kapcsolatot Csikszeredával is.

Végezetül az elnökség tagjai állást foglaltak abban, hogy az 1993–94-re kiírt honismereti-helytörténeti pályázat pályadíjait mind a felnőtt, mind az ifjúsági kategóriában emelni szükséges. Így a díjak: I. 20 000 Ft, II. 15 000 Ft, III. 10 000 Ft.

Bartha Éva

A honismeret a sajtóban

Szeptember

2. A honismeret olyan mozgalom, amellyel az illetékes szervek mostohané bannak, ennek ellenére minden formájá el a lokálpatrióták áldozatvállalása következtében – állapítja meg Padányi Lajos Buda-kesziből (PMH). – Az Abaúji Múzeum Baráti Körének elnöke Gulyás János. Több évtizedes tanítói és népművelői munkássága mellett Abaúj feltárására irányuló helytörténeti kutatómunkája is jelentős (EM).

3. Túrkeve városa ismét megrendezi a kevi napokat, melynek keretében hagyományteremtő szándékkal meghívják a városból elszármazottakat (ÜN).

4. Sopron közgyűlése által alapított Csatkai-díj Alapítvány pályázatot írt ki Sopron történetének megírására (KA).

5. Marcali látnivalók címmel megjelent a Tájak, Korok, Múzeumok kiskönyvtára 436. füzeté (SH). – A Veszprémi Akadémiai Bizottság pályázatán első díjat nyert a Komárom-Esztergom megyéről

szóló Településtörténeti Kalauz, amelyet a szerzők – Balogh Ákosné, dr. Egressy Erna és Bárdos István – a Nemzeti Alaptanterv egyik segédkönyvének szánják (O).

8. A kustánszegi honismereti falukör régóta gyűjti a faluban fellelhető hajdani használati tárgyakat, melyeket tervük szerint a falu hagyományos búcsúján állítanak ki (ZH). – Várossá válásának 45. évfordulójára emlékezik Tatabánya. A rendezvénysorozat kiemelkedő programja lesz a helytörténeti vetélkedő, amelyen a hat városrész 45–45 fős csapatai mérik össze tudásukat (O).

9. A Csongrád Megyei Honismereti Híradó legújabb száma közli a megyei honismereti egyesület alapszabályát s a bejegyzéséről szóló bírósági végzést (RD). – A levéltári vándortáborozók Szlovéniában 80–100 éves térképekhez, tankönyvekhez, szakács- és imakönyvekhez jutottak. Az összegyűjtött kiadványokat s egyéb dokumentumokat a Zala Megyei Levéltárban állítják ki (PMH).